

POSTANOWIENIE

Dnia 26 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maria Szczepaniec

w sprawie z powództwa S. sp. z o.o. w W.
przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 26 marca 2025 r. w Izbie Kontroli
Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 11 marca 2024 r., VII AGa 560/23

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od S. sp. z o.o. w W. na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu przed Sądem Najwyższym wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego postanowienia S. sp. z o.o. w W. do dnia zapłaty.**

M.L.

UZASADNIENIE

Decyzją Nr [...] z 16 września 2020 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej jako: „Prezes UOKiK”) działając na podstawie art. 23b ust. 2 ustawy z 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (DZ. U. z 2020 r.

poz. 1076 i 1086, dalej „u.o.k.k.”) po przeprowadzeniu postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, uznał wskazane w punkcie I decyzji postanowienia wzorców umów stosowane przez S. sp. z o.o. z siedzibą w W. (dalej: „spółka”) za niedozwolone postanowienia umowne i nałożył na spółkę środki usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu stosowania we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych. Ponadto Prezes UOKiK nałożył na spółkę kary pieniężne za stosowanie postanowień wzorców umów i obciążył spółkę kosztami postępowania o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone.

S. sp. z o.o. wniosła odwołanie od tej decyzji, domagając się uchylenia zaskarżonej decyzji w całości, ewentualnie o jej zmianę stosownie do przebiegu i wyniku postępowania w przedmiocie odwołania.

Wyrokiem z dnia 28 lutego 2023 r., XVII AmA 9/21 Sąd Okręgowy w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zmienił zaskarżoną decyzję w punkcie IV w ten sposób, że obniżył wysokość nałożonych na S. sp. z o.o. kar pieniężnych a w pozostałym zakresie odwołanie oddalił.

Apelację od powyższego wyroku złożył powód S. sp. z o.o. Wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uchylenie zaskarżonej decyzji w całości i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania za dwie instancje, ewentualnie o uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Wyrokiem z dnia 11 marca 2024 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie, VII Aga 560/23 oddalił apelację i zasądził od skarżącego na rzecz Prezesa UOKiK kwotę 540 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

S. sp. z o.o. pismem z dnia 24 maja 2024 r. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 11 marca 2024 r., VII AGa 560/23 zaskarżając go w całości.

Skarżący zgłosił szereg zarzutów naruszenia prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie. Jednocześnie skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wskazując że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona i art. 398⁹

§ 1 pkt 1 k.p.c. wskazując, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, sprowadzające się do udzielenia odpowiedzi na pytanie „czy uzależnienie spełnienia obowiązku przedsiębiorcy od ustanowienia zabezpieczenia przez konsumenta bez jednoczesnego udzielenia szczegółowych informacji co do sposobu ustanowienia zabezpieczenia wyczerpuje znamiona rażącego naruszenia interesu konsumenta?”

W odpowiedzi na skargę kasacyjną Prezes UOKiK wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej powoda do rozpoznania, a w razie przyjęcia jej do rozpoznania o jej oddalenie w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie wypełnia ustawowych przesłanek koniecznych dla przyjęcia jej do rozpoznania.

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone nią orzeczenie zapadło wskutek oczywistego uchybienia, które jest widoczne bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurystycznej. Chodzi zatem o szczególne, kwalifikowane wypadki naruszenia prawa przez sąd drugiej instancji dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika, a więc chodzi o sytuacje, kiedy wyrok może być uznany za bezprawny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, Nr 3, poz. 49).

Uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, jako przesłanki przyjęcia jej do rozpoznania, wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego oraz przeprowadzenia wyводу zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawnej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone

orzeczenie, lecz sytuacja, w której spowodowało ono wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (zob. orzecznictwo przytoczone w motywach postanowienia Sądu Najwyższego z 6 listopada 2012 r., III SK 16/12).

W pierwszej kolejności Sąd Najwyższy wskazuje, że brak jest podstaw do twierdzenia, iż doszło do oczywistego naruszenia prawa poprzez akceptację przez Sąd II instancji naruszenia art. 23a ust. 1 u.o.k.k. w zw. z art. 385¹ k.c. Tym bardziej brak jest podstaw by twierdzić, że wskutek tego naruszenia doszło do wydania oczywiście wadliwego orzeczenia. Kontroli pod względem abuzywności podlegają wszelkie niezgodnione indywidualnie postanowienia stosunku prawnego. Nie sposób zrównać zakresu kontroli postanowień abuzywnych wyłącznie do treści postanowień umowy w sytuacji, w której inne dokumenty kształtują relację umowną pomiędzy przedsiębiorcą i konsumentem.

Zdaniem Sądu Najwyższego skarga kasacyjna nie jest oczywiście uzasadniona w świetle akceptacji przez Sąd Apelacyjny w Warszawie naruszenia art. 23a u.o.k.k. w zw. z art. 385¹ k.c., co wyrażało się w stwierdzeniu abuzywności klauzuli, która w swojej treści nie kreuje obowiązków pożyczkobiorcy, a jednocześnie jest przeznaczona do obrotu z udziałem przedsiębiorcy. Sąd Najwyższy uznaje za w pełni prawidłowy pogląd zarówno Prezesa UOKiK przedstawiony w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji jak i sądu pierwszej i drugiej instancji, zgodnie z którym postanowienie wzorca umowy stosowanego przez spółkę, w którym konsument-pożyczkobiorca wyraża ogólnie zgodę na nieodpłatne wykorzystanie jego danych osobowych przez S. sp. z o.o. jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumentów. Podkreślenia wymaga, że dane osobowe mogą dotyczyć wyłącznie osoby fizycznej.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej

do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika przy tym z oceny czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z 28 kwietnia 2022 r., I NSK 23/21, istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 maja 2006 r., V CSK 75/06).

Zagadnienie prawne mające stanowić uzasadnienie dla przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania musi budzić wątpliwości interpretacyjne w chwili orzekania przez Sąd Najwyższy o zasadności (lub braku zasadności) przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

S. sp. z o.o. oparł wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., sprowadzające się do udzielenia odpowiedzi na pytanie „czy uzależnienie spełnienia obowiązku przedsiębiorcy od ustanowienia zabezpieczenia przez konsumenta bez jednoczesnego udzielenia szczegółowych informacji co do sposobu ustanowienia zabezpieczenia wyczerpuje znamiona rażącego naruszenia interesu konsumenta?”

Uwzględniając przedstawione wyżej założenia interpretacyjne, należy stwierdzić, że autor rozpatrywanej skargi kasacyjnej nie przedstawił istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Przedstawione zagadnienie nie stanowi skomplikowanego problemu o charakterze prawnym, którego rozwiązanie miałoby bezpośredni wpływ na wynik niniejszej sprawy, ponieważ sformułowane istotne zagadnienie prawne nie mieści się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z ustaleń dokonanych przez Sąd Apelacyjny. Postanowienia wzorca, które podlegały ocenie w przedmiotowym postępowaniu zostały uznane za niedozwolone z uwagi na brak precyzji w określeniu przesłanek skutkujących wypowiedzeniem umowy pożyczki lub wstrzymaniem się z jej wypłatą poprzez zastosowanie bliżej nieokreślonych pojęć „dołożenie należytych starań” w ustanowieniu zabezpieczenia, co stawia przedsiębiorcę w uprzywilejowanej sytuacji wobec konsumenta, a nie z uwagi na uzależnienie spełnienia obowiązku przedsiębiorcy od ustanowienia zabezpieczenia przez konsumenta bez jednoczesnego udzielenia szczegółowych informacji co do sposobu ustanowienia zabezpieczenia, które to wyczerpuje znamiona rażącego naruszenia interesu konsumenta.

Ponadto w orzecznictwie Sądu Najwyższego jednoznacznie przyjmuje się, że łączenie przesłanki oczywistej zasadności skargi z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego lub potrzebą wykładni przepisów jest wykluczone (postanowienia Sądu Najwyższego z: 20 czerwca 2024 r., I CSK 1257/23; 11 września 2024 r., II NSK 34/24, 17 grudnia 2024 r., II NSK 32/23). Wskazać należy, że Sąd Najwyższy wielokrotnie podnosił, iż jednoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów) generalnie wyklucza przyjęcie, że skarga jest oczywiście uzasadniona. Nie jest bowiem możliwa sytuacja, w której wyrok jest oczywiście wadliwy, a jednocześnie w sprawie występuje tak poważna wątpliwość prawna, że wymaga interwencji i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy (postanowienie Sądu Najwyższego z 26 listopada 2013 r., I UK 291/13). Co jest sporne nie może być przecież oczywiste (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 kwietnia 2014 r., V CSK 383/13).

Wskazać ponadto należy, że w analizowanej sprawie, w ocenie Sądu Najwyższego, nie wystąpiły inne przyczyny uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważność postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 k.p.c., art. 99 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 14 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1935).

M.L>

[a.ł]